

Franckesche Stiftungen zu Halle

Hugonis Grotii De Jure Belli ac Pacis Libri Tres

Grotius, Hugo

Jenae, 1680

CAPUT XIX.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

[urn:nbn:de:gbv:ha33-1-188571](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:gbv:ha33-1-188571)

2. De Indis idem narrat Aelianus: cui consentit Strabo his verbis: *Δίκην ἢ μὴ εἶναι πάλιν Φόνος καὶ ὑβρίως. οὐκ ἐπ' αὐτῶν γὰρ τὸ μὴ παθεῖν ταῦτα. ταῖς δ' ἐν τοῖς συμβολαίοις ἐπ' αὐτῶν ἐκάστω, ὥς τε ἀνέχεσθαι δεῖ ἐὰν τις ὡς ἐξ ἑλπίως ἴσται, ἀλλὰ καὶ ὡς οὐκ ἔστιν ὅπως πισυτῶν καὶ μὴ δικῶν πληρὸν τῶν πάλιν. Judicia non esse, nisi de cede & injuria: quia homo prestare non possit, ne in ea incidat: At contractus in cuiusq. esse potestate: ideo ferendum, si quis fidem violet: & ante videndum, cui quisque credat, non autem litibus implendam civitatem.*

A Charonda quoque constitutum fuit, ne quis actionem haberet, qui de pre- Stob. de leg.
tio habuisset fidem: quod & Platonī placuit. Notatum & Aristoteli: παρ Mor. Nic. II. 15.
ἐν τοῖς ἢ τῶν οὐκ εἰσὶ δίκαι, ἀλλ' οἷον) δὲν σπέρειν καὶ πῶς συναλλάτταται, apud quosdam de his rebus iudicia non sunt; existimant enim, homines contentos esse debere fide, quam sunt secuti: Et alibi: ἐνιαχθ' ἢ εἰσὶν νόμοι, τῶν ἐκ σο- Mor. IX. 1.
ίων συμβολαίων δίκας μὴ εἶναι, ὥς δὲ οὐκ ὅπως εἴπωσι, Διὰ δὲ τῶν πρὸς τῶν κατὰ τὴν κοινότητα. Est ubi leges de credito jus reddi vetant, quasi privatim tantum cum eo agendum sit, cum quo quis contraxit, & cuius fidem secutus est. Quæ contra hanc sententiam adferuntur ex jure Romano, non ad nostros legatos, sed provinciales aut municipales pertinent.

Platonī) IIX. de Legibus.

XI. Bellorum, quæ ob male habitos legatos suscepta sunt, plenæ sunt * Il. Sam. X.
profana historia. Exstat & * in sacris libris memoria belli, quod eo nomine David gessit adversus Ammonitas. Nec aliam causam justiore existimat L. I. c. II. §. 2.
Cicero adversus Mithridatem. n. 2. §. VII. n. 15.

Profana historia) Romani ob id bellum susceperunt in Senonas, Appianus excerpto legationum 4. & 10. in Illyrios & Ligures, Polybius excerpto Legationum 125. & 134. In Istios, Dion. exc. Legationum II. In Corinthios, Livius libro II. In Tarentinos, Dionysius Halicarnassensis excerpto legationem 4. Francorum & Germanorum exempla habes apud Aimonium libro III, c. LXI. & LXXXIX. & Withkindum libro II.

In sacris literis) vide Chrysostomum ad Stagirium libro III.

CAPUT XIX.

De jure sepulturæ.

Testor c. 15. p. 1.
Jaber 1. 2. c. 1. p. 1.

I. Ex eodem jure gentium nasci jus hu-
mandi mortuos.
II. Unde ortum?
III. Deberi & hostibus.

IV. An & insigniter facinorosis?
V. An & his, qui se interfecerint?
VI. Quæ alia ex jure gentium debeantur.

Ggg 3

Ex

πρὸς ἑαυτὸν.

Lib. I.

Contr. I.

† L. I. c. I. §.

XII. n. 1. add.

h. c. 19. §. fin.

Epist. ult. edit.

491.

Lib. XII.

Lib. XIII.

Tac. Ann. VI.

Bello Gild.

Nov. L. III.

d. loco.

EX jure gentium, quod ex voluntate ortum habet, debetur & corporum, mortuorum sepultura. Dion Chrysostomus inter mores, sive ἠθῆ, quæ τοῖς ἐγγράφοις, id est scripto juri opponit, post legatorum jura commemorat μὴ καλῶν ἢ κακῶν γὰρ πρὸς τὸν νόμον, non prohibere, quo minus sepeliantur mortui: Et Seneca pater inter jura non scripta, sed omnibus scriptis certiora, ponit humum porrigere cadaveri. Naturæ id jus appellant Hebræi Philo ac Josephus; & φύσεως ἡσυχίας, Isidorus Pelusiota: ut solere sub naturæ nomine comprehendere mores communes naturali rationi consentaneos alibi † diximus. Apud Alianum est: τὴ φύσεως τὴ κοινῆς ἀπαίτησιν ἀπὸ πάντων καὶ ἀπὸ πάντων αἰσθητοῖς vocat γῆν καὶ ταφὴν, terram ac sepulturam hominibus cunctis communia & ex æquo debita. * Leges hominum, νόμους βεβηλῶν, dixit Euripides Supplicibus, κοινὸν νόμον Aristides, Lucanus hominum ritus, terrarum leges & mundi fœdera Papinius, fortis humanæ commercium Tacitus, spem communem orator Lysias. Qui impedit, hominem exuere Claudiano dicitur; naturæ dedecus facere, Leoni Imperatori: τὴν ὁρίαν ὑβρίζων, fas violare Isidoro Pelusiota.

Leges hominum) φύσεως ἡσυχίας, naturæ leges. Eusebius Hist. IX. 19.

2. Et quia veteres jura hæc, hominibus bene moratis communia, quo sanctiora viderentur, ad Deos referebant auctores, ut legationis, ita & hoc jus Diis ascribi passim videmus. Itaque in dicta Tragedia Supplicibus νόμον δαίμωνων Deorum legem dictam invenies, & apud Sophoclem Antigone Creonti, qui Polynicem humari vetuerat, ita respondit:

Decreta quippe hæc nec supremus Jupiter
Nec fas Deorum Manium disflaverat,
Queis alia jura debet humanum genus,
Nec id valere credidi jussus tuos,
Ut jura non conscripta, sed nutu Deum
Concessa, sempiterna, mortalis satius,
Violare posses. non enim nuper vigent,
Sed ævo ab omni: initia in occulto latent,
Nonne ergo forti corde, seposito metu
Mortalis ira, par Deis magnis fuit
Me gerere morem?

νόμον δαίμωνων) Sophocles Ajace idem θεῶν νόμους dixit in Antigone.

3. Isocrates, de bello agens Theseos adversus Creontem, ita loquitur: Quis nescit, quis non didicit, vel in Dionysii ex tragediarum auctoribus, quæ Adrastus

§. 1. 12. 1. A. / ius sepulturae fuit
et ius natura secundario, ius na-
tura secundarium voco, quod natu-
ra humana convenit et quorum con-
trarium debet natura humana. Ite-
rum primum est qd na-
tura convenit naturae huma-
nae, cuius contrarium naturam
humanam evertit, ad secundari-
um ergo referri potest quia ve-
lorum, i) et miseratione con-
trarii natura 2) et humani-
tatis reverentia. Conf. 2. i. c. 1.

§. 10. n. 3. pol. parat. Dig. 2.

§. 15. Causa variis sepulturae.

Ad apud Diaram tom. 8. tractatu
v. fere toto.

Adraſto mala circa Thebas contigerint, cum reducere volens Oedipodis filium, generum autem ſuum, Argivorum plurimos perdidit, ipſosq; ductores vidit interem-
tos: ipſe vero cum dedecore ſuperſtes, cum inducias ad humandos mortuos obtinere
non potuiſſet, ſupplex Athenas venit, quam tunc civitatem Theſeus regebat, eumq;
oravit, ne viros tales in ſepultos jacere pro nihilo duceret, neve pateretur proculcari
antiquum morem, & jus patrum, quo omnes homines inter ſe utuntur, non quaſi
ab humana natura condito, ſed tanquam imperato à divina potentia: quæ cum ille
audiviſſet, ſine mora legationum Thebas decernit. Idem mox *Thebanos repre-
hendit, quod civitatis ſuæ decreta legibus divinis antehabuiſſent: ejusdemq;
hiſtoriæ & alibi meminit; Panegyrico, Helenæ Encomio, Plataica oratione:
Herodotus quoque Calliope, Diodorus Siculus hiſtoriarum quarto, Xeno-
phon hiſtoriæ Græcæ ſexto, & Lyſias ea, quæ eſt in honorem ſepulorum:
poſtremo Ariſtides in Panathenæico: qui bellum hoc fuſceptum ait pro com-
muni natura hominum.

Thebanos reprehendit) Paſſo, non prælio obtenſum à Thebanis jus ſepe-
liendi vult Plutarchus Theſeo. At prælio, Pauſanias Atticis.

4. Et paſſim apud laudatos auctores videmus egregia virtutum nomi-
na huic officio tribui. Nam humanitatem vocant † Cicero (a) & * Lactan-
tius, humanitatem ac manſuetudinem (b) Valerius Maximus, miſericordiam
& religionem (c) Qvintilianus, miſericordiam & humanitatem (d) Seneca,
οἰκτον & κοινὴς φύσεως miſerationem communis naturæ Philo, ſortis humanæ
commercium Tacitus, miſericordiam & pietatem (e) Ulpianus, (f) Mode-
ſtinus memoriam humanæ conditionis, clementiam (g) Capitolinus, δίκην
ſive juſtitiam Euripides & Lactantius, opus benignum Prudentius. Contra,
Donatiſtas, qui Catholicorum corpora ſepeliri vetabant, impietatis accuſat
(h) Optatus Milevitanus. Apud Papinium.

bello cogendus & armis

In mores hominemq; Creon.

(i) Spartianus talis ait eſſe ſine humanitatis reverentia: (k) Livius ſævitiam vo-
cat ultra humanarum irarum fidem. * Homerus dixerat δεινὰ ἔργα. Eorum,
qui ſupervacaneam facerent ſepulturam, (l) Lactantius impiam vocat ſa-
pientiam. Eandem ob cauſam impius Eteocles (m) Papinio.

Lactantius) Cujus & hoc eſt lib. VI. c. 12. Ultimum illud & maximum
pietatis officium eſt, peregrinorum & pauperum ſepultura.

Homerus dixerat δεινὰ ἔργα.) Idem Iliados 9. Jovem & Deos Achilli i-
ratos fuiſſe dicit, ob male tractatum corpus Hectoris.

II. 1. Quæ primum cauſa moris hujus introducendi fuerit, ut corpora
humo tegerentur, ſive condita prius, ut apud Ægyptios, ſive cremata, ut
apud

† Cic. Orat.
pro Qvintio.

(a) Lact. l. VI.

inſt. c. II. & 22.

(b) Val. Max.

l. V. c. 1.

(c) Qvint. Lib.

XII. c. ult.

Inſt. orat. l. I.

(d) Sen. de Be-
nef. l. V. c. 20.

(e) Ulp. L. 14. de
ſepulchris

Et ſi quis. §. 1.

ſed interdum & ſæpe

7. D. de Religi-
oſis

& ſumpt. fu-
ne-
ri.

(f) Modeſti-
nus L. 27. qui-
dam in ſuo.

De Cond. Inſt.

(g) Capitol. in
M. Anton.

Philosoph.

(h) Opt. l. VI.

(i) Spart. vitæ
Caracallæ.

(k) Lib. VIII.

(l) Lib. VI.

(m) Theb. III.

Gen. l. II. Ta-

Hiſt. cit. V.

apud Græcos plerosque, sive ita, uti sunt, quem morem esse antiquissimum
notavit Cicero, & post eum * Plinius, de eo non idem omnibus videtur. Nam
Moeschion existimat, occasionem datam ex gigantea feritate mandendi homi-
nes, cujus abolitæ signum sepulturam: ita enim ait:

*injuriis n. sepestat. Tunc morte raptos imperatum legibus
aut arimantiam homi Mandare terra, pulveremve inspargere
nem obicere indigna Nec dum sepultis, ne darentur conspici
eti naturæ humanæ Abominanda signa pastus pristini.*

Plinius) Historiæ naturalis VII, 54. ubi & hoc: Sepultus intelligitur quæ
quo modo conditus: humatus vero, humo contextus.

†††

Quæ primum causa moris hujus) Videatur eleganter Dn. Quentz ad. speciali Tra-
ctatu de Sepultur. veter. ibiq; plur. allegg. Autt.

2. Aliis videntur, hoc modo homines velut sponte solvisse debitum, quod
alioqui vel ab invitis repetit natura. Nam hominis corpus * ex terra ortum
terre deberi, non Deus tantum † Adamo edixit, sed & Græci Latiniqve pas-
sim agnoscunt. Cicero ex Euripidis Hypsipyle;

Reddenda terræ terra.

Eccl. XII. 7.

Et, quod apud Solomonem legimus, pulverem quidem ad terram redire,
quale fuerat, spiritum autem ad Deum, qui dederat; Euripides, hoc ipsum
argumentum ex persona Thesei in Supplicibus tractans, sic ait:

*Jam finite terra mortuos gremio tegi:
Resunde quæq; sumpserat primordium,
Eo recipitur: spiritus calor edit,
Corpusq; terra: jure nec enim mancupi,
Sed brevis ad evi tempus, utendum datur:
Mox terra repetit ipsa quod nutrit erat.*

Lucretius similiter de terra:

Omniparens eadem rerum est commune sepulchrum.

Cicero de legibus II. ex Xenophonte: redditur terræ corpus, & ita locatum ac
situm, quasi operimento matris, obducitur. Plinius quoque scripsit, terram
nos nascentes excipere, natos alere, semelqve editos sustinere semper, novis
sine complexam gremio jam à reliqua natura abdicatos ut matrem operire.

Ex terra ortum terra deberi) Job. X, 9. Philo in Flaccum: αἰθρῶντις ἡ
Θύοις οἰκιστότερον χωρεῖον ἀπέμεινε γλῶσ, & μόνον ζῶντι, ἀλλὰ καὶ νεκρῶντις,
ἢ ἢ αὐτῇ καὶ τῷ πρῶτῳ ἀποδεχεται φρεσιν, καὶ τῷ ἐκ τῆς βίης πλοδαταίας
αἰάλοισιν. Proprium hominibus locum natura terram tribuit; nec vivis tantum,
sed & mortuis, ut eadem quæ primos suscepit natales, suscipiat & ex hac una ex-
tum, Attamen, sicut nullum est in homine factum laudabile, cujus non velli-
gium

gium in alio aliquo animantium genere Deus posuerit, ita & in hac re evenit: de formicis Plinius libro XI. 30. *Sepeliuntur inter se viventium sola, præter hominum.* At is ipse de Delphinis lib. IX. & *conspicitiq; jam defunctum portantes ne laceraretur a belluis.* Et de apibus Virgilius:

Tum corpora luce carentum,

Exportant tellis & tristia funera ducunt,

Servius: *cum exsequiali scilicet pompa.*

3. Sunt, qui resurrectionis spem à primis humani generis parentibus hoc veluti monumento posteris consignatam putant. Nam &, ob reviviscendi promissum, adservanda corpora docuisse Democritum, Plinius testis est, libro septimo, capite quinquagesimo quinto. Christiani autem sæpe morem honeste condendi corpora ad hanc spem referunt. Prudentius:

Quidnam sibi saxa cavata,

Quid pulchra volunt monumenta,

Nisi quod res creditur illis

Non mortua sed data somno?

4. Simplicius est, cum homo ceteris animantibus præstat, indignum visum, si ejus corpore alia animantia pascerentur: quare inventam sepulturam, ut id, quantum posset, caveretur. Miseratione hominum custodiri corpora * ab incursum avium ferarumque dixit Quintilianus. Apud Cicero- nem de Inventione primo: à feris vexatus, communi honore in morte caruit. Et apud Virgilium legimus:

non te optima mater

Condet humo, patriove onerabit membra sepulchro:

Alitibus linquere feris.

Et DEUS invisit sibi regibus minatur apud Prophetas, futurum, ut asini sepulturam habeant, ut canes eorum sanguinem lingant. Nec aliud in sepultura considerat Lactantius cum ait: *Non enim patiemur figuram & figmentum Dei feris ac volucris in prædam jacere.* & Ambrosius, cujus hæc verba sunt: *Nihil hoc officio præstantius, ei conferre, qui jam ubi non potest reddere: vindicare a volatilibus, vindicare a bestiis consortem naturæ.*

Jer. XXII, 19.

Lib. VI. De

Tob.

th. c. §. IV. n. r.

Ab incursum avium ferarumq; Vide vaticinium de Jeroboami posteritate in poenam peccatorum ejus I. Regum XIV. II. Et Tertullianum de resurrectione, de Agisto Homerus Odyssæa r.

Τὸ καὶ ἐδὲ θανάτῳ χυτὴν ὀπί γαῖαν ἔχον,

Ἀλλ' ἀπὸ τόνυ νέες τε καὶ ὄνοι κατέδαξαν.

Ergo nec leviter glebam injecere perempto,

Illius ut volucres lacerarent ossa canesq;.

De Agistho loquitur, quem, ut adulterum & regni invasorem, Argivi infestum

Hhh

pultum

pultum abjecerant, cuius tamen reliquias humanior terra dedit Orestes, ut mox dicetur. Menelaus de Ajace in Sophocle:

Ἀλλ' ἀμφὶ χλωρὸν ψάμαθον ἐκβεβλήμεθα.

Ὅρῃσι φορβὴν ὠρεῶν ἡρώεσσιν.

Sed ille arenis jactus in pallentibus,

Gratum marinis pabulum alitibus dabit.

Sed hoc quoque ibi prohibet Ulysses, prudentiæ exemplar. Sophocles Antigone in ipsius Antigones laudem:

ἥ τις τ' ἀνδραγαθὸν ἐν φοναῖς

πεπῆσ' ἀθανάτων, μήθ' ἔσθ' ὠμῶν κυνῶν

εἶας ὀλέσθαι, μήθ' ἔσθ' οἰωνῶν πινυμένων.

Illa obstitum cruore germanum suum

Non insepultum sivit, alitibus feris

Canibusque fieri pabulum mordacibus.

Appianus Civilium I. de interfectis jussu Marii: ταφὴν τε ἔδωκεν ἐπὶ νεκρῶν εἰς ἄδεν τὰ αἰαρομύλων, ἀλλ' οἰωνοὶ καὶ κυνέες ἀνδρας τοὺςδε διασάσαντες. Nec cuiquam licebat quengquam interfectorum sepelire, sed viros tam egregios lacerabant aves et canes. Ammianus Marcellinus principio libri XVII. de Juliano: Sollicitusq; ne dira volucres consumerent corpora peremptorum sine discretione cunctos humari mandavit.

†††

Afisi sepulcrum) Vid. Q. Genst. ad. l. c. cap. 3. p. 48. cap. 4. p. 61. & Plurimum Reverend. d. Dn. Carpz. in not. ad Schickard. de Jur. Reg. Hebr. cap. 4. Theorem. 14. n. 99. p. 291.

5. Sed etsi tales abessent injuriæ, proteri tamen ac lancinari corpus humanum, alienum merito videtur ab ipsius naturæ dignitate. Unde nonabit illud in Sopatri controversiis: ὅτι τὸ θάπτειν καλόν, καὶ ὅτι τοῖσιν ἡ φύσις ἐξόρε τοῖς σώμασιν, ἵνα μὴ ἀγαυόμην μὲν θάνατον καμνὰ, κατὰ αἰσχύνην. ἔτο τὸ φύσει καλόν, ἔτο φιλανθρώπων. ἔτο τοῖς ὅλοις δοκεῖ, εἴτε θύει εἴτε πνέει ἡρώες, ταύτῃ μὲν θάνατον τοῖς ἀνθρώποις τὴν τιμὴν κατεπιστάναι, ἐπειδὴ καὶ ὅσα ἔυλορον τὰ τὴ φύσεως δόξαται μὲν τὴν τελευτῇ ἀπαισι δεικνύει, γὰρ κρύπτειν τὸν ἄνθρωπον νενομίκα μὲν αἰῶζεν, ἵνα τὸ καλύπτειν μνηματι ἐλάττω θανε τὸ σῶμα ἀγαυόμην. Honestum esse humare mortuos & ab ipsa natura quasi concessum corporibus, ne velut probro afficiantur post mortem, sinuata distulant. Placere id omnibus, siue Deifuerint siue semidei, qui hunc functis vita corporibus honorem indulserunt. Quia enim à ratione alienum est, naturæ humane arcana post mortem omnibus conspicua exponi, morem inde ab antiquo accepimus humana corpora sepeliendi, ut monumento condita clam & procul à conspectu tabescant. qvo & illud pertinet Gregorii Nysseni in epistola ad Letoium: ὡς μὴ ἀναδειχθῆναι τὸ ἡλίω *τὴν ἀρχημοσύνην τὴν φύσεως, ne soli ostendatur id, quod dedecori est humane naturæ.

τὴν

Seuque bene facere nuncupationem
unus, qui velleit quare, aliquid
in me pro dicitur. non autem
sine, nuncupationem pro se propter
ergo, si fuerit, non dicitur
quod. utatur.

§. 3. R. I. a. nullus homi
hostis est quia vult ad quic
speciali aduersa facta. Iure
bus et opposit ergo hosti
tas ultra hostilitatis termin
nos extendenda non est. ma
ret ergo aliquod vinculum ho
militatis huius in facti

τὴν ἀρχημοσυλῶν τὴν φύσεως) Simili modo Agathias dicit moris esse
 τὴν αἰσχυντὴλὰ τὴν ὠδίνων ὀππικαλύπτειν. Obtegere puerperii pudorem. Ita quam
 nihil natura simus, apparet in ortu & interitu. Quod ut significarent Sapien-
 tes Hebraei vetuere, ne plebejæ aut summæ fortunæ qui essent, aliusmodi fa-
 ciis involverentur aut modo nati aut mortui.

2. Hinc est quod officium sepeliendi, non tam homini, id est personæ,
 quàm humanitati, id est naturæ humanæ præstari dicitur: unde publicam hanc
 humanitatem dixerunt Seneca & Quintilianus, tralatitiam Petronius. Cui
 consequens est, ut nec inimicis, nec hostibus invideri sepultura debeat.
 De inimicis egregia est apud Sophoclem disertatio Ulyssis pro humando A-
 jace, ubi hoc est inter cetera:

De Benefic.
 lib. V, c. 20.
 Quint. Decl.
 VI.

*Menelae, post tot dicta sapienter, cave,
 Injurious sis in hominem mortuum.*

Rationem reddit Euripides Antigone:

*Mors jurgiorum finis est mortalibus:
 Num majus aliud quid potest letho dari?*

Idem Supplicibus:

*Fecere vobis si quid Argivi male,
 Cecidere; in hostes ista vindicta est satis.*

Et Virgilius:

Nullum cum victis certamen & aethere cassis.

Quam sententiam citans scriptor ad Herennium addit: Nam quod malorum
 est extremum, accidit illis jam. Papinius:

bellavimus: esto:

Sed cecidere odia, & tristes mors obruit iras.

Et eandem causam reddit Optatus Milevitanus: Si inter viventes fuerat cer-
 tamen, odia vestra vel mors aliena compescat. jam tacet, cum quo ante litiga-
 bas.

Humanitati, id est naturæ humanæ præstari dicitur) Servius ad XI. Ænei-
 dos: Sepultura enim beneficium generaliter debetur universis.

III. 1. Quare & hostibus publicis deberi sepulturam omnes sentiunt.

Alb. Gent. 1. 2. c. 24

Belli hoc jus καὶ τὸν ἐν τοῖς πολέμοις vocat Appianus; belli commercia Philo:

Tacitus: Ne hostes quidem sepulturam invident. Dio Chrysostomus ser-

lib. I. Ann.
 cap. 23.

vari hoc jus ait etiam ἐν τοῖς πολέμοις, apud hostes addit: καὶ εἰς ἐχθρῶν

ἐχθρῶν παρελθῶσι: etiamsi ad summum odia processerint. De eadem re agens

Lucanus hominum ritus in hoste servandos dixit. Sopater idem, qui supra:

τὴν πόλεμῳ ταύτης τὴν τιμὴν τὴν αἰθρώπων γὰρ ἐξέστησε, τίς ἐχθρῶν μνησι-

κήκησαισιν ὡς τὸ πλεμμελήματα; ὡς δὲ ἔηναι τὸ ἱερὸν ἔστιν ἡ ἐχθρῶν: Quod

H h 2

bellum

bellum hoc ultimo honore humanum privavit genus : quæ inimicitia eo usque extendit malefactorum memoriam , ut hanc legem violare auderet : Is , quem dixi, Dio Chrysostomus oratione de lege : *ἡ δὲ τοῦ θεοῦ νόμος ἐστὶν κερὶ τοῖς πολεμικοῖς, ὅδε τὴν ἐχθρὰν καὶ τὴν ὁρμήν εἰς τὰ σώματα αὐτῶν ἐκτείνου* : propter hanc mortuos nemo hostes judicat, neq. ira & contumelia in eorum corpora extenditur.

Quare & hostibus publicis deberi sepulturam omnes sentiunt. Philo in Flac. cum : *ἤδη δὲ καὶ τὰς πικρὰς ἐν τῷ πλεῖστον τῶν ἐχθρῶν περὶ τὴν ἀφίστην, οἱ μὲν ὁπλιεῖς καὶ Φιλαίθρων τοῖς οἰκοῦν δακτύλοις, οἱ δὲ τὴν ἐχθρὰν καὶ πρὸς τὰς νεκρὰς διπλοῦντες, ἐπὶ τὸν δακτύλον τὰ σώματα διδόντες ὥστε τὴν μὴ τὰ σώματα ἔχειν ἀμοιρῆσαι τῶν νομίζοντων.* Etiam, qui in bello occubuerunt, eos homines solent ad sepulturam dare, illi quidem, quibus bonitatis & humanitatis plus est, suapte impendio, alii verò, qui odia & in mortuos extendunt, sub pactis dantes corpora, ne careant eorum, quæ mos imperat honore ultimo.

Ælian. L. XII.
var. historiar.
Diod. lib. XVII.

2. * Et passim exstant exempla. Sic Hercules suos hostes, Alexander victos ad Issam, Hannibal C. Flaminium, P. Æmilium, Tiberium Gracchum, * Marcellum Romanos quæsit ad sepulturam. Credas, inquit Silius Italicus, Sidonium cecidisse ducem. Idem Hammoni à Romanis præstitum, Mithridati à Pompejo , à Demetrio multis, Archelao regi ab Antonio. In Græcorum adversus Persas militantium juramento erat : *Socios omnes sepeliamus bello victor etiam barbaros* : & passim in historiis legas, impetratam νεκρῶν ἀντάδοσιν * facultatem tollendi mortuos. † Apud Pausaniam in Atticis exemplum, est : τὰς δὲ Μήδους Ἀθῆναιοι μὲν θύσαν λέγουσι, ὡς πάντες ὅσον αὐθιγὰς νεκρὸν γῆ κρύψαι ; Medos Athenienses à se sepultos ajunt, quia qualemcumq. mortuum terra conditas sit.

† L. III. c. XX.
S. 45. n. 3.

Et passim exstant exempla Josephus in legibus *ἡμετέροις* καὶ οἱ πολέμοι. Sepeliantur & mortui. Agamemnon Trojanos sepelit Iliados H. Antigonus Pyrrhum apud Plutarchum. Vide eundem in vita Thefei.

Marcellum) Plutarchus Marcello.

3. Quare Hebræorum veterum interpretatione Pontifex Maximus, cum alioqvi rei ulli funebri interesse vetaretur, repertum tamen hominem * infelictum sepelire etiam jubebatur. Christiani verò tanti fecerunt sepulturam, ut ejus causa sicut ad pauperes alendos, aut ad captivos redimendos vasa Ecclesiæ etiam initiata confuari aut vendiclicæ existimaverint.

Ambr. II. Off.
c. 28.

In sepulcrum sepelire etiam jubebatur Idem ex jure Pontificio Romano Servius notat.

4. Sunt quidem & exempla in contrarium, sed communi judicio damna.

Hanc

ca.

Vicitur qui gustat aquas Dianthi Dianthi
fructum. Et tunc qui n. Dianthi
nemo deo hodie est quia adas.
vel vobis adas n. et bebase sunt.
aquis naturales. ad quas tunc
offendenda hostilitas

*Hanc oro * defende furorem;*
est apud Virgilium.

hominemq; cruentus

Exit, & tenuem casis invidit arenam:

apud Claudianum. Diodorus Siculus τὸ πολεμεῖν τ' ἐμφοῦλ' αὖ τ' ἐς τεθνῆκοσι
ἡμεῶδες: ferinum est bellum gerere cum mortuis, qui ejusdem naturæ fue-
rint.

Defende furorem) Interpretatur Servius, *Inimicorum iram & post fata seivere cupientem.*

IV. 1. *De insigniter tamen facinorosis video esse dubitandi causas.* Lex divina Hebræis data, ut omnis virtutis, ita & humanitatis magistra, illos ipsos, qui suspensi patibulo erant (quod valde ignominiosum censēbatur, Num. XXV, 4. Deut. XXI, 23. II. Sam. XXI, 26.) eodem die sepelire jubet. Hinc Josephus tantam Judæis ait esse curam sepulturæ, ut eos etiam, quorum corpora ad publicum supplicium damnata sunt, ante Solis occasum tollant & humo mandent: & alii Hebræorum interpretes addunt *exhibitam hanc reverentiam* †† *divinæ imaginī, ad quam homo sit conditus.* Aëgisthum, qui adulterium cæde regis cumulaverat, à regis interfecti filio Oreste humo datum, Homerus memorat Odysseæ tertio. Sed & apud Romanos † Ulpianus corpora eorum, qui capitis damnantur cognatis ait neganda non esse: imo & quibuslibet petentibus danda censuit Paulus (a) Jurisconsultus. Et (b) Diocletianus ac Maximianus Imperatores ita responderunt: *Obnoxios criminum, digno supplicio affectos, * sepulture tradi non vetamus.*

†† L. i. c. 2. §. 5.
n. 2. h. c. XIX.
§ 2. n. 4. L. 17.
C. de J. Pœn.
† Leg. I. D. de
Cad. punit.
(a) L. III. ibid.
(b) L. XI. C. de
Religios.

Sepulture tradi non vetamus) Hujus Romanorum moris mentio est apud Philonem contra Flaccum.

†††

Exhibitam hanc reverentiam divinæ imaginī ad quam homo sit conditus) Consentit in l. 17. C. de Pan. tametsi fortè quoad aliud thema (stigmatis sc. inunctionis) Imperator Constantinus, cujus rationem optime se habere dicit Brunemann. ad h. l. n. 2. Quia & corpus hominis suo modo & analogicè ad imaginem Dei conditum est, & præcipua pulchritudo hominis in facie consistit, ex quâ sancti viri collegerunt sapius, quanta sit pulchritudo Dei conditoris, si facies humana in statu corrupto nos sæpe in admirationem pulchritudinis & stuporem rapiat. Nos qui imaginem divinam, ad quam primus homo conditus erat, in perfectâ sanctitate & justitiâ constituisse certi sumus, maluit hic seorsim se cum Dn. Zigl. ad h. l. Grot. p. 420. Anton. Matth. tit. 18. c. 1. num. 11. Ut proinde Imperatorem secundum captum istius sæculi vulgarem locutum fuisse probabile sit: quum & inter nos ut plurimum plebeji Deum, in se incomprehensibilem, ut hominem, quoad formam externam, sibi imaginentur.

2. Legimus quidem in historiis exempla eorum, * qui insepulti abjecti sunt, frequentiora civilibus, quam externis bellis: & hodie videmus quorum-

Rochus de
Consensu. f.
12. Abb. Pa-
normit.

H h h 3

dam

an c. n. ex par-
te. X. de Se-
pult. Sylvest.
in verb. sepul-
tura, qvæit. 13.

dam damnatorum corpora diu in publico conspectu relinqui : qui tamen
mos, an laudandus sit, disputant non politici tantum, sed & Theologi.

Qui insepulti abjecti sunt) Id *αραχία ἐκελευ* & *ἔνεον* dixit Josephus in
morte Judæorum regis Alexandri. Adde Qvintilianum declamatione qvæ-
ta.

†††

An laudandus sit disputant) Grotius hic nil certi determinat, interim *Gid. Zepper.*
lib. 5. de LL. Mos. cap. 7. & Clar. 5. sentent. q. 100. hunc morem cum legibus *Mosis*
Deut. 21. & 23. pugnare censentes ; quibus addi potest *Brunnem. adff. tit. de Cadaver-*
rib. punitor. qui putat consuetudinem Germaniæ, qvæ cadavera punitorum in furca vel
rotâ relinqvuntur insepulta, tolerabilem quidem ob dandum exemplum, per *L. 28. §. pen.*
ff. de Pan. rationabilem tamen non esse : *jung. Heig. part. 2. q. 37. n. 18.* Nos eo ipso,
qvo paradigma aliis, ne simile committant, exhibere punitus, lege jubente, debet, ratio-
nem manifestam adesse arbitramur. Zeppero & Claro respondet *Dn. Calos. in Comment.*
ad Genes. cap. 40. part. 3. §. 22. p. 1249. qvæ lex illa *Mosis* merè forensis fuit, ad *Politi-*
am Judaicam spectans, qvæ etiam *Riveto* iudice, peculiare habuit rationes, qvæ terram
promissam spectarunt, sed eam præsertim, ut ita via pararetur ad *Christi* venturi *Sepulch-*
ram, qvam eadem die fieri oportebat, qvæ fuit suspensus, ut tertia die resurgeret. Ideo-
que lex illa non obligat Christianos : neque hodie suspensi præ reliquis maleficis malefici
sunt, prout olim erant ; & concedit *Calvinus* ipse, ad naturæ legem pertinere, ut qui pu-
blico iudicio pœnas luunt, in aliorum exemplum exponantur, qvæ causa est, qvòd hodie
cadavera in publico relinqvuntur. Ceterum, qvoad hoc vexatissimum thema, conferen-
tur *Ungepaup. ad Tit. X. de Sepult. n. 7. Ex. Just. 13. q. 4. Dn. Struë. Ex. Crim. 2. tit. 13.*
Schickard. l. c. p. 251. ibiqvè Dn. Carpzov. ubi plur. alleg. Dd.

3. Contra, laudatos videmus, qui sepeliri iusserunt corpora eorum, qui
id ipsum aliis non permiserant, ut *Pausaniam* *Lacedæmoniorum* regem, qui
incitatus ab *Æginetis* ut *Persarum* factum in *Leonidem* simili facto ulciscere-
tur, consilium ut se ac *Græco* nomine indignum rejecit. Apud *Papinium.*
Theus Creontem sic alloquitur :

Vade atra daturus

Supplicia, extremiq, tamen secure sepulchri.

Alexandrum qvovqve *Jannæum* regem, qui in mortuos populares valde con-
tumeliosus fuerat, sepelierunt *Pharisæi*. Qvòd si *Deus* interdum sepultura
jactura qvosdam punit, fecit hoc suo jure supra leges constitutus. Et qvòd
Goliathi caput *David* servavit ostentui, factum scilicet in alienigenam, *Dei*
contemptorem, & sub ea lege, qvæ proximi nomen ad solos *Hebræos* † por-
rigebat.

V. i. Unum tamen notatu non indignum, de sepeliendis mortuis regi-
lam apud ipsos *Hebræos* habuisse exceptionem eorum, qui ipsi sibi mortem
consciverant, qvòd *Josephus* † nos docet. Nec id mirum, cum in *hes aliud*
supplicium constitui non possit, qui mortem pro supplicio non habent. Sic
(a) *Milesiæ* virginæ à voluntaria morte absteritæ, & *plebs olim *Romana*,
qvan-

† L. I. c. II. §.
6. n. 3.
Jof. Antiq.
Jud. XIII. c. 13.
& Corion.
† L. 3. de Bello
Jud. c. 25.
Hegesl. 1. 3. c. 17
(a) Gel. L. 15.
c. 10. Plutarch.
de Mult. Virt.

§. 4. N. 2. a). quod e re huma.
ni generis sit omnem rei nefaria
memoriam extingui, quod non fit.
genua cadavera supersunt fletu in
omnium relinquitur p. pauciores
novari, plures obduran et ad
nova exemplia legendi maliciam
suam excitari si quid pro ra.
tione allegandum hanc reddi.
tatem, relinquitur talia cadavera
at ignominia perduret, quae ra.
turaliter videtur cessare co.
pes quo delinquentes a con.
spectu hominum remotas.
Incidentur. hic de terminis fla.
giti et sceleris, dicitur res dis.
tinctas materias in se conti.
nent fil. scelera sunt, quibus ho.
mo in ut alias peccat, fla.
gitia, quibus potissimum in se.
ipsum delinquit applicatio ad.
furis et castrorum, furta homi.
na scelera sunt ergo ostendit et
oportet, adulteria flagitia sunt
et ea abscondi oportet de crim.
te pro memoria criminis potiori
tate peius figatur eo loco ubi
res illius criminis comburitur.
§. flagitium 2. est ergo abscondi
oportet talium rerum. talia
negandorum memoria simpli.
ter tollenda.

§. 5. N. 3. a). expirat n. in illos.
vinculum cognationis naturalis, quia
qui eo ipso illi criminis, indignus
est et expirat id ab aliis

§. 5. N. 3. b). ratio eorum hic
locum incipit, et perduret pro.
mixta eorum accedat secunda ge.
nomies talis humani naturae
hic demeretur

S. S. N. 2. C. J. prob. y quia vita est S. S. N. 2. C. J. morbus non fuit
 nostra est ipsum esse nostrum. ut ad se. interpretandum, qui
 ab esse nostrum in potestate se. interpretis non liberet. et
 nostra non est. Et. nec ulla, pro. nihilum se. redit, vita n.
 tunc alicui vocat. ipsum pro. est fundamentum. omnium fa.
 rari non comprehendit. pro. imp. turram bonorum, pater n.
 no. c. g. praeceptum non potest. non subtrahit cum. semper h.
 base ut subdit. ipse non potest. bene potest. et. arguitur.
 aut. per. modo hoc loco salutem habet.
 habet, hanc quidem res in se.

quancquam improbante (b) Plinio. Sic & Cleomenis corpus, qui se interfecerat, Ptolemæus suspendi iussit. Et *passim receptum, ait Aristoteles, (c) ut ignominia aliqua afficiantur, qui sibi mortem consciverunt: ubi Andronicus Rhodius id exponens ait, sepulturam eorum corpora prohiberi. quod inter, alia Demonassa Cypræ reginæ scita laudat Dion Chrysostomus. Neque huic mori obstat, quod Homerus, Æschylus, Sophocles, Moschios, & alii monent, nihil sentire mortuos: quare nec damno nec pudore affici. Satis enim est id, quod mortuis accidit à vivis metui, ut hoc pacto à peccato retrahantur.

(b) Plin. lib. XXXVI. c. 25.
(c) Nic. V. 5. Orat. LXIV. Vide Stob. tit. 126. & Soph. Ajace.

Plebs olim Romana) Servius ad 12. Aneidos: Sane sciendum quod cautum fuerat in Pontificalibus libris, ut qui laqueo vitam finisset insepultus abjiceretur. Unde merito ait informis Letbi, quasi mortis infamissima. Ergo cum nihil sit hac morte deformius, Poëtam etiam pro reginæ dignitate dixisse accipiamus. Cassius autem Hemina ait Tarquinium Superbum cum cloacas facere populum coëgisset, & ob hanc injuriam multi se suspensione necarent, iussisse corpora eorum cruci affigi. Tunc primum turpe habitum est mortem sibi consciscere.

Passim receptum) Athenis Æschinis tempore ejus, qui se interfecisset manus seorsim à corpore sepeliebatur. Æschines in Ctesiphontem. Adde Hegeppum lib. III. cap. 17.

†††

Habuisse exceptionem eorum) De Ægyptiis, qui Regibus malè regnantibus sepulturam recusabant, vid. Ipse Grot. l. 1. c. 3. §. 16. n. 3. & fufius Linn. de Jur. Publ. l. 2. c. 12. §. 7.

Ignominia aliqua afficiantur) qui sibi mortem consciverunt ex metu fortè subiturae poenæ, adeoque ex terrore malæ conscientiae. Nam moribus quoque nostris eorum cadaver in terrorem aliorum à carnifice per fenestram dejectum, vel sub domus limine extractum in locum infamem & cadaveribus destinatum projicitur & humatur, *Corp. Prax. crim. p. 1. q. 2. num. 30. & Ipr. Consist. lib. 2. defin. 376. n. 11. seqq.* Secus est, si ex aliâ quâdam animi impotentia, puta furore, melancholicâ doloris impatientiâ &c. sibi manus intulerunt, *L. 3. §. 6 ff. de Bon. cor. q. ant. sentent.* hi quippe in foro soli honesta non videntur privari debere sepulturâ, quamvis de ceremoniis consvetis ut plurimum aliquid remitti soleat, *Corp. in Jurispr. Consist. l. 2. defin. 377.* Interim, quoad forum poli, tam hi, quam illi, infontes judicari non possunt, sed committendi sunt iustissimæ justitiæ divinæ, quæ in novissimo tandem die conveniens ipsorum factis prolatura est iudicium, *Thom. 2. 2. q. 64. art. 5. Alcant. l. 4. parerg. 4. in fin.*

2. Optime enim Platonicus contra Stoicos, & si qui alii servitutis & morbi fugam, imo & spem gloriæ, pro iusta causa mortis voluntariæ adittebant, sentiunt, retinendum animum in custodia corporis, nec injuria ejus, à quo ille nobis est datus, ex hac vita demigrandum, quam in rem multa videre est apud Plotinum, Olympiodorum, & Macrobius ad somnium Scipionis. Hanc sententiam secutus Brutus olim Catonis factum, quod imitatus postea est, *damnaverat, *ὡς δὲ ὅσον εἰς αὐτοῦ ἐργον ὑποχωρεῖν τὸ δαίμονι, καὶ μὴ δεχέσθαι τὸ σμῆνέον ἀδελῶς, ἀλλ' ὑποδιδόσκειν.* quippe nec pium censens, nec

viri-

Strab. XV

Lib.V.

*virile, cedere fortuna; & imminetia adversa, quæ ferenda fortiter erant, sub-
fugere. Et Megasthenes notabat, ab Indorum sapientibus reprehensum Ca-
lani factum, neque enim eorum placitis probari * talem exitum hominum vi-
tæ impatientium. Nec aliena Perfarum, ut videtur, sententia, quorum Rex
Darius apud Curtium: alieno scelere, quam meo mori malo.*

* * *

Damnaverat) Et Philosophorum non pauci extra Stoicos. Seneca epit.
LXX. Invenies etiam professoſ sapientiam, qui vitam afferendam vite ſue negent, et
neſas judicent ipſum interemptorem ſui fieri. Expectandum eſſe exitum quem na-
tura decrevit. Procopius Gotthicorum IV. βίαις καὶ ἀνδραγαθίαις ἀνὴρ ἀνὰ πνεύματος, τὸ ἥ εἰς θάνατον φέρει, ἀνὴρ δὲ τὸ πρὸς τὴν ἀντι-
μα τοῦ ὀπίσθεντος τοῖς αἰσιν ἀνέμειναι δοκεῖ, καὶ τοῦ καὶ τοῦτο ἐκλογίσεσθαι, καὶ
μὴ τι δέχεται εἰς τὸ θάνατον ἀνὰ πνεύματος, &c. Violentus vite exitum res inultis & plu-
rimis inſipientis impetibus, & illa in mortem ferens audacia, conſilio cum careat, pre-
dentibus judicatur immerito ſibi fortitudinis nomen uſurpare. Tum vero & illud
cogitandum, ne in Deum ſuis ingrati.

Talem exitum hominum vite impatientium) Idem Arabibus visum non minus, quam Indis & Persis, ex Jobo discas III, 21.

3. Ideo Hebraei mori vocabant ἀπολύεσθαι, id est *dimitti*, ut videre est non tantum Luc. II, 29. sed & in Græca versione, Gen. XV, 2. & Num. XX, in fine; quod genus loquendi & Græcis usitatum. Themistius de anima: ἀπολύεσθαι ἢ ἀποθνήσκοντες, καὶ τὴν τελειότητα ἀπόλυσιν καλεῖσιν: *enim qui moritur ajunt dimitti, & mortem dimissionem vocant.* Apud Plutarchum in consolatione legimus hoc sensu: ἕως αὖ ὃ θεὸς αὐτὸς ἀπολύσῃ ἡμᾶς: *donec, DEUS ipse nos dimittat.* Ubi notandum de lege se non interficendi unum

4. * Nonnulli tamen Hebræorum de lege se non interficiendi unam causam excipiunt, tanquam *ἐν λόγῳ ἐξαγωγῇ*, si quis videat, se deinceps viturum in probrum ipsius Dei. Nam quia non nobis, sed Deo, in vitam nostram ius esse statuunt, (ut recte Iosephus suos edocet) existimant, prædium Dei voluntatem solam esse, quæ mortis anticipandæ consilium absolvat. Atq; huc referunt Sampsonis exemplum, qui in suo corpore veram religionem videbat esse derisui, & Saulis, qui gladio incubuit, ne à Dei suisque hostibus illuderetur. nam hunc respuisse volunt, postquam Samuelis umbra mortem ipsi prædixerat, quam gnarus sibi imminere si pugnaret, prælium pro patria & Dei lege non detrectavit, æternam inde laudem meritis Davidis etiam, præconio: à quo & ii, qui Saulem cum honore sepelierant, recte facti testimonium retulerunt. Tertium est exemplum Razis Hierosolymitani senatoris in historia Maccabaica. Sed & in Christiana historia exempla legimus similia eorum, qui mortem sibi intulerunt * ne tormentis adacti Christi religionem ejurarent, & virginum, quæ, * ne pudicitiam amitterent, in flumen se jecerunt.

1. Samuel. 31, 4.

II. Macc. 19, 37.

L. I. de civit.

Dei, c. 26. Ep.

61. ad Dulc. &

I. 2. c. 23, con-

era (secundam

Gaud. Ep.

et per hoc in ea nunquam compre-
hendit ipsam esse nostrum. i.e.
viam. 2. homo non habet per se
captandi vitam sed nolens volens
nascitur e. nec per aliquid 3.
arbitrium hoc eligendi vel abren-
dendi esse contra creaturam di-
nam, quae quicquid creatum fuit
fuit optimum in hominis cogi-
tatione non est arbitrarium utrum
bonum an malum sit nos utamur
capite Ob. pios. mortem et opus
10. non timere. prope mortem quia
contra occultatam divinam. 11. quidem
quidem operatur sed 1. non in se
sed 2. tantum liberatorem a
vanitatibus humanis et 3. tantum
transitam ad meliorem vitam
4. unde scripta. dimittis. auffer
corpe tu. fuit. h. e. volens
labem suam divina fugere

S. S. N. 4. c. hanc exceptio feli-
citas. non est. 1. quia talia
sa. nihilominus turbatur divi-
na providentia 2. si in pro-
bitum dei intusque possumus, in
in. Deum inter se habere potan-
mus. 3. et ipso proki qui sibi
contradicit cap. 20. S. 4. 2. per
injuria quae in ipsum Deum
dantur ad ipsum Deum tantum
judicem remittenda 4. non na-
gis licet in probum dei et in
medio tollere qu. rei. causa. S. N. 4. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1160. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1198. 1199. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1209. 1210. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1218. 1219. 1220. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1230. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1236. 1237. 1238. 1239. 1240. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1246. 1247. 1248. 1249. 1250. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1258. 1259. 1260. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1266. 1267. 1268. 1269. 1270. 1271. 1272. 1273. 1274. 1275. 1276. 1277. 1278. 1279. 1280. 1281. 1282. 1283. 1284. 1285. 1286. 1287. 1288. 1289. 1290. 1291. 1292. 1293. 1294. 1295. 1296. 1297. 1298. 1299. 1300. 1301. 1302. 1303. 1304. 1305. 1306. 1307. 1308. 1309. 1310. 1311. 1312. 1313. 1314. 1315. 1316. 1317. 1318. 1319. 1320. 1321. 1322. 1323. 1324. 1325. 1326. 1327. 1328. 1329. 1330. 1331. 1332. 1333. 1334. 1335. 1336. 1337. 1338. 1339. 1340. 1341. 1342. 1343. 1344. 1345. 1346. 1347. 1348. 1349. 1350. 1351. 1352. 1353. 1354. 1355. 1356. 1357. 1358. 1359. 1360. 1361. 1362. 1363. 1364. 1365. 1366. 1367. 1368. 1369. 1370. 1371. 1372. 1373. 1374. 1375. 1376. 1377. 1378. 1379. 1380. 1381. 1382. 1383. 1384. 1385. 1386. 1387. 1388. 1389. 1390. 1391. 1392. 1393. 1394. 1395. 1396. 1397. 1398. 1399. 1400. 1401. 1402. 1403. 1404. 1405. 1406. 1407. 1408. 1409. 1410. 1411. 1412. 1413. 1414. 1415. 1416. 1417. 1418. 1419. 1420. 1421. 1422. 1423. 1424. 1425. 1426. 1427. 1428. 1429. 1430. 1431. 1432. 1433. 1434. 1435. 1436. 1437. 1438. 1439. 1440. 1441. 1442. 1443. 1444. 1445. 1446. 1447. 1448. 1449. 1450. 1451. 1452. 1453. 1454. 1455. 1456. 1457. 1458. 1459. 1460. 1461. 1462. 1463. 1464. 1465. 1466. 1467. 1468. 1469. 1470. 1471. 1472. 1473. 1474. 1475. 1476. 1477. 1478. 1479. 1480. 1481. 1482. 1483. 1484. 1485. 1486. 1487. 1488. 1489. 1490. 1491. 1492. 1493. 1494. 1495. 1496. 1497. 1498. 1499. 1500. 1501. 1502. 1503. 1504. 1505. 1506. 1507. 1508. 1509. 1510. 1511. 1512. 1513. 1514. 1515. 1516. 1517. 1518. 1519. 1520. 1521. 1522. 1523. 1524. 1525. 1526. 1527. 1528. 1529. 1530. 1531. 1532. 1533. 1534. 1535. 1536. 1537. 1538. 1539. 1540. 1541. 1542. 1543. 1544. 1545. 1546. 1547. 1548. 1549. 1550. 1551. 1552. 1553. 1554. 1555. 1556. 1557. 1558. 1559. 1560. 1561. 1562. 1563. 1564. 1565. 1566. 1567. 1568. 1569. 1570. 1571. 1572. 1573. 1574. 1575. 1576. 1577. 1578. 1579. 1580. 1581. 1582. 1583. 1584. 1585. 1586. 1587. 1588. 1589. 1590. 1591. 1592. 1593. 1594. 1595. 1596. 1597. 1598. 1599. 1600. 1601. 1602. 1603. 1604. 1605. 1606. 1607. 1608. 1609. 1610. 1611. 1612. 1613. 1614. 1615. 1616. 1617. 1618. 1619. 1620. 1621. 1622. 1623. 1624. 1625. 1626. 1627. 1628. 1629. 1630. 1631. 1632. 1633. 1634. 1635. 1636. 1637. 1638. 1639. 1640. 1641. 1642. 1643. 1644. 1645. 1646. 1647. 1648. 1649. 1650. 1651. 1652. 1653. 1654. 1655. 1656. 1657. 1658. 1659. 1660. 1661. 1662. 1663. 1664. 1665. 1666. 1667. 1668. 1669. 1670. 1671. 1672. 1673. 1674. 1675. 1676. 1677. 1678. 1679. 1680. 1681. 1682. 1683. 1684. 1685. 1686. 1687. 1688. 1689. 1690. 1691. 1692. 1693. 1694. 1695. 1696. 1697. 1698. 1699. 1700. 1701. 1702. 1703. 1704. 1705. 1706. 1707. 1708. 1709. 1710. 1711. 1712. 1713. 1714. 1715. 1716. 1717. 1718. 1719. 1720. 1721. 1722. 1723. 1724. 1725. 1726. 1727. 1728. 1729. 1730. 1731. 1732. 1733. 1734. 1735. 1736. 1737. 1738. 1739. 1740. 1741. 1742. 1743. 1744. 1745. 1746. 1747. 1748. 1749. 1750. 1751. 1752. 1753. 1754. 1755. 1756. 1757. 1758. 1759. 1760. 1761. 1762. 1763. 1764. 1765. 1766. 1767. 1768. 1769. 1770. 1771. 1772. 1773. 1774. 1775. 1776. 1777. 1778. 1779. 1780. 1781. 1782. 1783. 1784. 1785. 1786. 1787. 1788. 1789. 1790. 1791. 1792. 1793. 1794. 1795. 1796. 1797. 1798. 1799. 1800. 1801. 1802. 1803. 1804. 1805. 1806. 1807. 1808. 1809. 1810. 1811. 1812. 1813. 1814. 1815. 1816. 1817. 1818. 1819. 1820. 1821. 1822. 1823. 1824. 1825. 1826. 1827. 1828. 1829. 1830. 1831. 1832. 1833. 1834. 1835. 1836. 1837. 1838. 1839. 1840. 1841. 1842. 1843. 1844. 1845. 1846. 1847. 1848. 1849. 1850. 1851. 1852. 1853. 1854. 1855. 1856. 1857. 1858. 1859. 1860. 1861. 1862. 1863. 1864. 1865. 1866. 1867. 1868. 1869. 1870. 1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. 1877. 1878. 1879. 1880. 1881. 1882. 1883. 1884. 1885. 1886. 1887. 1888. 1889. 1890. 1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1900. 1901. 1902. 1903. 1904. 1905. 1906. 1907. 1908. 1909. 1910. 1911. 1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1920. 1921. 1922. 1923. 1924. 1925. 1926. 1927. 1928. 1929. 1930. 1931. 1932. 1933. 1934. 1935. 1936. 1937. 1938. 1939. 1940. 1941. 1942. 1943. 1944. 1945. 1946. 1947. 1948. 1949. 1950. 1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1960. 1961. 1962. 1963. 1964. 1965. 1966. 1967. 1968. 1969. 1970. 1971. 1972. 1973. 1974. 1975. 1976. 1977. 1978. 1979. 1980. 1981. 1982. 1983. 1984. 1985. 1986. 1987. 1988. 1989. 1990. 1991. 1992. 1993. 1994. 1995. 1996. 1997. 1998. 1999. 2000. 2001. 2002. 2003. 2004. 2005. 2006. 2007. 2008. 2009. 2010. 2011. 2012. 2013. 2014. 2015. 2016. 2017. 2018. 2019. 2020. 2021. 2022. 2023. 2024. 2025. 2026. 2027. 2028. 2029. 2030. 2031. 2032. 2033. 2034. 2035. 2036. 2037. 2038. 2039. 2040. 2041. 2042. 2043. 2044. 2045. 2046. 2047. 2048. 2049. 2050. 2051. 2052. 2053. 2054. 2055. 2056. 2057. 2058. 2059. 2060. 2061. 2062. 2063. 2064. 2065. 2066. 2067. 2068. 2069. 2070. 2071. 2072. 2073. 2074. 2075. 2076. 2077. 2078. 2079. 2080. 2081. 2082. 2083. 2084. 2085. 2086. 2087. 2088. 2089. 2090. 2091. 2092. 2093. 2094. 2095. 2096. 2097. 2098. 2099. 2100. 2101. 2102. 2103. 2104. 2105. 2106. 2107. 2108. 2109. 2110. 2111. 2112. 2113. 2114. 2115. 2116. 2117. 2118. 2119. 2120. 2121. 2122. 2123. 2124. 2125. 2126. 2127. 2128. 2129. 2130. 2131. 2132. 2133. 2134. 2135. 2136. 2137. 2138. 2139. 2140. 2141. 2142. 2143. 2144. 2145. 2146. 2147. 2148. 2149. 2150. 2151. 2152. 2153. 2154. 2155. 2156. 2157. 2158. 2159. 2160. 2161. 2162. 2163. 21

accusaret, si non in ^{nocturno} tormento sed
in ^{nocturno} tormenta fuerint; on-
nia quoque huius. Si exempla non pro-
bentur antiocheina, sed potius
dilectum id in se patet. Illud
vero non improbabile sit ut
illud non ipso momento interiret
sed in residuo paululo tempore
post vim sibi ^{illestem} posset
hanc egredi. Obicit porro vi-
giles, quia se iudicium amittit.
ut si plures se iudicant
et si hanc in vita maiorem fuerit
fuit martiri sui causam attulit
fuit bene singulorum Ecclesiarum
fidei de Sancta Lucia annota-
vit. ipsam dupliciter si ne iudicet
ad lucas abducit, coram
iudice dupliciter ad coram
fuit. Virginem in alio verum
posse condere. Et ob eandem
peccati incerti certum peccatum
committendum non est. Cuius Doct.
Moral. cap. xi. §. 4. et cap. 15 §. 2.
Legibus Muhammedicis domus
illa pro maledicta habetur.
ac demolenda est, in qua
se occidit Ithias Joh. Straup.
cap. 19. Inter exempla antiocheina
duo commemoranda, antiocheiam
talem inter Casares fuisse
occurrit. proxima a gallica et
inter principes germania Joh.
Ducem Megapolitanam 1592.
Vid. Spannerus in Sylloge in
famil. Megapol. Casus per-
ne huc pertinentes vid. quidam
martirem in locis Canonis
Caes. 2. f. 15.

qvas & in martyrum censum Ecclesia retulit. Sed de his tamen , * quid Augustinus sentiat, videre est operæ pretium.

Nonnulli tamen Hebræorum) Variasse Hebræorum super hac quæstione sententias, cognoscas ex Josepho, ubi de morte Phasælis & de deliberatione Herodis agitur. Judei ad Petronium, Philone recitante : *αναπερασάμεθα τὸ ἴδιον αἷμα καὶ σφαζάντες ἑαυτοὺς. ἀποθανόντων τὸ πῖπταγμα ἡρέσθω. μέμψαιτ' αὖ ἐδὲ θεὸς ἡμᾶς, ἀμφοτέρων τυχαζομένους, καὶ τ' ὡς τ' ἀντοκράτορα βλαθείας, καὶ τ' ὡς τὰς καθ' ἡσυχίαν νόμους ἀποδοχῆς. ῥησέτω ὃ ἔτο ἐαυτῶν ἐκ τῶν ἀλκιωτῶν βίβ κατὰ φρονήσαντες. Miscemus inter nos sanguinem morte sponte sumpta, tum mortuis ista imperentur. Ne Deus quidem nos culpet in duo intentos, ut & Imperatorem revereamur, & Sacras leges custodiamus. Id autem ita demum efficere dabitur, si abeamus hinc contempta vita minime vitali.*

Ne tormentis adacti Christi religionem ejurarent) Vide Eusebium.

Ne pudicitiam amitterent) Narrat Cicero, nobilissimas virgines se in puteos abjecisse, & morte voluntaria nefariam turpitudinem depulisse, oratione de Provinciis consularibus. Tale est & quod de Mileiis virginibus memorat Hieronymus adversus Jovinianum; & epigramma vetus Anthologiæ lib. III. Tit. de Juvenibus, incipiens: *ὦ χόμει' ὦ Μίλητε*. Narrant & Judæi, feminam in navi ad stuprum expetitam, cum à marito quæsisset, an & mari merfa corpora essent resurrectura, isque id affirmasset, jecisse se in mare. Christianarum autem mulierum plurima sane habemus exempla. Feminarum Antiochenarum sub Diocletiano, Sophroniæ sub Maxentio, in martyrologiis, Zonara, Sexto Aurelio. Alias Antiochenas sub Choloë addit Procopius Perficorum II. Laudat virgines, quæ morte pudorem ferverant, Ambrosius. Hieronymus in Commentariis ad finem capitis primi Jonæ: *Unde & in persecutionibus non licet mihi propria perire manu, absq; eo, ubi castitas periclitatur.*

Quid Augustinus sentiat) Cui addere licet Chrysostomum Gal. I. 4. & Concilium Aurelianense III. *Oblationes defunctorum, qui in aliquo crimine fuerint interemti recipi debere censemus, si tamen non ipsi sibi mortem probentur propriis manibus intulisse*) Et tamen is ipse Augustinus lib. I. de Civitate Dei c. 16. *Ac per hoc & quæ se occiderunt, ne quicquam hujusmodi paterentur, quis humanis affectus eis nollat ignosci? Capitulare autem Francicum libro VI, 70. De eo, qui semetipsum occidit, aut laqueo se suspendit, consideratum est, ut si quis compatiens velit eleemosynam dare, tribuat, & orationes in Psalmis faciat: oblationibus tamen & Missis ipsi careant: quia incomprehensibilia sunt judicia Dei, & profunditatem consilii ejus nemo potest investigare.* Vide & ibidem VII, 443.

†††

Unam causam excipiunt) Quid si huic ingenere adjiciamus alium: quando magistratus alicui ob scelus patratum mandet, ut semetipsum occidat, quemadmodum olim

lii

apud

apud Romanos fiebat, & nunc apud Japanenses? Usitatum fuit (inquit *August. V. de Duell. improvis. pag. 601.*) sub Nerone, Tiberio, Domitiano mittere Tribunal aut Centurionem, qui extremam necessitatem denunciaret, *Corn. Tacit. lib. 5. Annal. Sueton. in Tiber. Phipp. Camerar. cen. 1. Hor. succisv. c. 87.* si quis pareret & mortem occurreret, manebant testamenta; pretium festinandi, humabantur corpora. *Petr. Heig. part. 2. §. 36. num. 14.* sin minus, ecce carcer, carnifex, laqueus, Gemoniæ, fiscus. De Japanensibus sequentia leguntur in *Epistola Gaspari Vilela*, quæ exstat in *lib. 2. Epist. Soc. Jesu de Reb. Japp. pag. 231.* De perduellibus, qui quidem principes & dynastæ sunt, hoc maximè modo supplicium sumitur. Quo die Rex noxium sententiâ capitali condemnat, eo ipso die ad illum, ubicunque sit, vel tota urbe liberè vagantem, mittit, qui nuntiet, esse illi certo die moriendum. Quærit ex viatore noxius, liceatne per Regem ultro sibi manus inferre? quod si à Rege permittitur, magnum id sibi decus æstimat, optimisque vestimentis ornatus sic sibiimet spaci, quod est à summo pectore ad anum ventrem in crucis figuram secat atque ita animam efflat.

In Christianâ historiâ exempla legimus) Inò in profanâ quoque Gentium historiâ reperimus, Sabinam, Ælii Adriani uxorem, ad mortem voluntariam compulsam esse, quæ palam jactabat, quam immane ingenium pertulisset & elaborasset, ne ex eo ad humani generis perniciem gravidaretur, *Dionys. Godesfred. Hist. Antiq. lib. 4. in Vit. Hadrian. p. 119.*

In flumen se jecerunt) Idem experti sumus in Ianienâ Magdeburgensi Anno 1697. à Cæsarianis peractâ; in Mulieribus Rigenibus Anno 1656. dum Moscovitæ obsidionem urgerent.

Quid Augustinus sentiat) Iteratâ vice hunc allegavit *Guil. Grot. cap. 7. §. 4. & cap. 11. §. 10 add. Dn. Osiand. pag. 1109. & Dissertat. de Justit. homin. civ. membr. cap. 2. §. 1. seqq.* ubi plura hunc §. *V. Grotii.* illustrantia invenies. Nemo enim spontaneam mortem inferre sibi debet, veluti fugiendo molestias temporales, ne incidat in perpetuas. His jungas generaliter, quod nemo membrorum, adeoque multo minus vitæ, dominus existat, sed hoc omne Deo acceptum ferre obligatus sit pariter ac à mutua ipsius totaliter dependere; quapropter in ejus potestate non erit, æquis se, nisi cum elibendi enatandique fiduciâ, committere.

Narrant & Judæi) Historiam paulo amplioribus circumstantiis recenset *ex Cabal. R. Abrah. Levit. p. 13. Sebachard. cit. Tract. cap. 6. theorema. n. 169. pag. 429.* E Cordubâ Hispaniæ solvebat gubernator quidam Clastis, nomine Demachin, quem præfecerat Rex Saracenicus Ebedalrachman alnazar, & pertingens ad littus Palæstinæ, ostendebat navem, in quâ quatuor eruditi Judæi, Sebasten proficiscentes; eam subegit, & ligavit inter ceteros etiam R. Mosen, patrem R. Chanochi, unâ cum uxore suâ. Cum ea valde pulchra esset, conabatur ille Admiralius, ut vocant, eam vitare per vim, clamabat ergo ad maritum, & sciscitabatur Hebraicè an etiam submersi olim in extremo die, æque ac in terrâ sepulti, sint resurrecturi? Respondit ille ex *Psalmo 68. v. 23.* dixit Dominus, è Bathan reducam, reducam è profunditatibus maris. Itaque, hoc versu audito, præceps erat lit in mare, submersa est, & morte castitatem redemit.

Diod. lib. xvi.

L. I. c. III. §.
16. n. 3.

5. Alteram quoque exceptionem apud Græcos obtinuisse video, quam Locri opponere Phocensibus, ὅτι αὐτοὶ πάντες οἱ Ἕλληες κοινὸς νόμος αἰσθάνεσθαι τὰς ἐρεσούλας, communem Græcis omnibus morem esse, ut sacrilegi insepultis abjiciantur. Sic & Dion Prusænsis Rhodiaca τὰς ἀποκείας καὶ ἀνοήτους ait sepultura orbari. Idem Athenis * in proditores constitutum nar-

narrat Plutarchus Antiphonte. Sed, ut ad institutum me recipiam, ob negatam sepulturam bellum iuste suscipi censuerunt veteres consensu magno, ut ex illa Thesei historia apparet, quam tractant Euripides dicta tragedia Supplicibus, & Isocrates eo, quæ adduximus, loco.

In proditores) At Nicetas libro III. vitæ Alexii fratris Isaaci, cum narrasset mortem Johannis Comneni Crassi, qui per seditionem imperium a se festaverat, sic loquitur: *μὴ τὸ σῶμα ἐκέλευεν δεῖν, κούσι καὶ θεοῖσι βοῶν ὡς ἀνίσταται. ὃ καὶ ἡμεῖς μιγῆς καὶ ἀπὸνθροῦν ἀπαισιν ἐδόκη.* Post corpus, inde ablatum, canibus & avibus esca ponitur: quod ab humanitate alienum ac pene ferinum omnibus videbatur.

VI. Sunt & alia quædam, quæ ex jure gentium voluntario debentur, ut, longo tempore (a) possessa, successiones (b) ab intestato, & quæ ex contractu, (a) L. II. c. IV. quantumvis (c) inæquali, veniunt. Nam hæc omnia, quantumvis ex jure naturæ ortum aliquatenus habeant, accipiunt tamen ex humana lege firmitatem (b) c. VII. (c) c. XII. §. XII. quædam, siue adversus conjecturæ incerta, siue adversus exceptiones quasdam, quas alioqui ratio naturalis videtur suggerere: ut supra † obiter à nobis † h. c. §. I. n. l. de jure naturæ agentibus ostensum est.

CAPUT XX.

De pœnis.

- | | |
|--|---|
| <p>I. Pœna definitio & origo,</p> <p>II. Spectare pœnam ad justitiam expletricem, quomodo.</p> <p>III. Pœnam certæ personæ naturaliter non deberi, sed exigi pœnam licitè quoad jus naturæ ab eo, qui paria non deliquerit.</p> <p>IV. Pœnam utilitatis alicujus causa exigendam inter homines aliter quam apud Deum & quare.</p> <p>V. Quo sensu ultio naturaliter sit illicita.</p> <p>VI. Utilitas pœnæ triplex.</p> <p>VII. Pœna ad utilitatem ejus, qui deliquit: eamq; à quolibet exigi naturaliter, cum distinctione tamen:</p> <p>VIII. Item ad utilitatem ejus, in quem peccatum est: ubi de ultione licita jure gentium:</p> <p>XIX. Item ad utilitatem quorumlibet.</p> | <p>X. Quid lex Evangelica circa hanc materiam constituerit.</p> <p>XI. Solvitur argumentum sumtum à Dei misericordia in Evangelio patrefacta:</p> <p>XII. Et à præcisione pœnitentiæ.</p> <p>XIII. Rejiciuntur imperfectæ divisiones pœnarum.</p> <p>XIV. Christianis privatis non esse tutum pœnam exigere, etiam ubi jure Gentium id licet: (re.)</p> <p>XV. Aut sponte ad accusationem profliti.</p> <p>XVI. Aut judicis capitalia affectare.</p> <p>XVII. Leges humane, quæ interfecionem ad pœnam permittunt, an ius dent, an impunitatem solam distinctione explicatur.</p> <p>XVIII. Atq; internos non esse punibiles inter homines:</p> |
|--|---|

Iii 2

XIX. Nec